

INVEST

#NewWelfareState

Koulukiusaaminen on lisääntynyt ja siihen puuttuminen vaatii pitkäjänteistä työtä ja resursseja

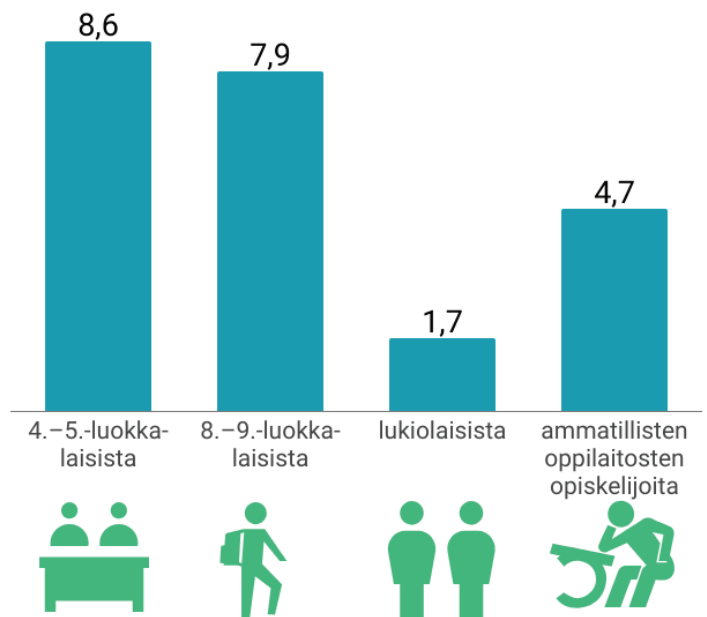
Uusimman kouluterveyskyselyn mukaan suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta liian moni kärsii kiusaamisesta ja häirinnästä. Kouluterveyskysely osoittaa kiusaamisen vähentyneen tasaisesti ennen pandemiaa, mutta lasten ja nuorten palattua kouluun on kiusaamisten yleisyys kasvanut. Tämä kehitys on katkaistava.

Kuntien ja muiden opetuksen järjestäjien sekä hyvinvointialueiden päätöksillä on suuri merkitys koulukiusaamisen ennaltaehkäisyssä ja tapahtuneiden tilanteiden selvittämisessä. Tutkimukset osoittavat:

- Kiusaamiseen puuttuminen vaikeutuu, mitä useammin ja pidempään kiusaamista on tapahtunut ja mitä vanhempia oppilaat ovat.
- Kokemukset kiusatuksi joutumisesta ja/tai toisen kiusaamisesta lisäävät nuoren riskiä kokea ahdistusta, masentua, syrjäytyä, jäädä ilman tutkintoa, päätyä työttömäksi tai käyttäytyä väkivaltaisesti.
- Kiusaaminen loppuu todennäköisemmin, kun siihen puututaan käyttämällä näyttöön perustuvaa menetelmää ja järjestämällä seurantatapaaminen.

Koulukiusaaminen on vakava asia: kyse on väkivallasta ja vallankäytöstä, ja se loukkaa ihmisarvoa. Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus laatia kiusaamisen vastainen suunnitelma ja toteuttaa sitä. Kaikilla perusopetukseen osastuvilla lapsilla ja nuorilla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Tämä edellyttää kunnilta resurssointia. Koulut tarvitsevat tukea kuntapäätäjiltä ja hyvinvointialueilta kiusaamisenvastaiseen työhön. Tämä tarkoittaa päätöksiä, jotka tukevat kiusaamisen vastaisen työn priorisointia sekä resursseja laadukkaaseen ja pitkäjänteiseen kiusaamisen vastaiseen työhön.

Kiusaamista vähintään kerran viikossa koki, vuoden 2023 tilanne

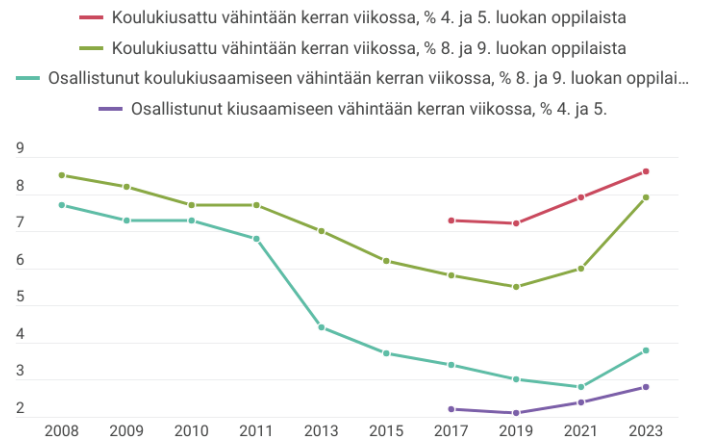
Puuttumattomuus maksaa

Puuttumattomuudella on hintansa: se lisää inhimillistä kärsimystä ja luo mittavia kustannuksia. Tutkimukset osoittavat kiusaamisella olevan pitkäkestoisia vaikutuksia sekä kiusaajan että kiusatun elämään.

Koulussa lapset opettelevat toimimaan yhdessä, ja silloin syntyy myös ristiriitatilanteita. Tutkimusten mukaan aikuisen puuttuessa systemaattisesti kiusaamiseen, se vähenee tai loppuu yli 70 prosentissa tapauksista. Erityisesti rehtorin roolin ja hänen tukensa kiusaamisen vastaiselle työlle on havaittu tutkimuksissa olevan merkityksellistä.

Yksittäisillä ja satunnaisilla teemapäivillä kiusaaminen ei vähene – siihen tarvitaan sinnikästä ja pitkäjänteistä ennaltaehkäisevää työtä ja toimivia välineitä kiusaamiseen puuttumiseen ja seurantaan. Valitun ohjelman juurtuminen osaksi koulun toimintaa voi kestää useita vuosia.

Riippumaton Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Iltla on Kasvun tuki -palvelussaan arvioinut kiusaamisen vastaisten ohjelmien vaikuttavuutta ja niiden kustannusvaikuttavuutta. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus KARVI puolestaan laati vuosina 2021–2023 arvion seitsemän Suomessa käytössä olevan kiusaamisen vastaisen ohjelman käytettävyydestä, juurrutettavuudesta ja tuloksellisuudesta. Valinnassa kannattaa suosia näyttöön perustuvia ja omaan kouluun sopivia toimintamalleja. Ohjelman, joka ei perustu näyttöön, käyttäminen ei välttämättä vähennä

kiusaamista mutta kuluttaa resursseja.

Turun yliopiston ja THL:n yhteinen tutkimuskeskus ja lippulaiva INVEST suosittelee, että opetuksen järjestäjät sitoutuvat pitkäjänteiseen koulukiusaamisen vastaiseen työhön.

- Covid-19:n jälkeen kiusaamistilanne on pahentunut ja tämä suunta on katkaistava.
- Koulukiusaamisen ehkäisyyn ja tilanteiden hoitamiseen on suunnattava resursseja.
- Kiusaamisen torjumiseen on tarjolla arvioituja ja näyttöön perustuvia ohjelmia.

Asiantuntijamme, joilta voi kysyä lisää:

Professori Christina Salmivalli,

christina.salmivalli@utu.fi +358 40 099 5473

Erikoistutkija Sanna Herkama,

sanna.herkama@utu.fi +358 50 438 9635

Erikoistutkija Tiina Turunen,

tmturu@utu.fi +358 50 302 4117.

Lue lisää:

Salmivalli, Christina (2024): Kiusaamisväkivalta – Ymmärrä kiusaamisilmiö ja puutu oikein

Johander, Eerika.; Turunen, Tiina.; Garandeau, Claire. F.; & Salmivalli, Christina. (2023). Interventions that failed: Factors associated with the continuation of bullying after a targeted intervention.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (2023): Kiusaamisen vastaisten menetelmien arviointi

Terveystieteiden tutkimuskeskus (2023): Kouluterveyskyselyn tulokset ja uutinen aiheesta

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (2023): Kiusaamisen vastaisten menetelmien arviointi – Seitsemän arviointiin valitun menetelmän käytettävyyden, juurrutettavuuden ja tuloksellisuuden

Pöyhönen, Virpi (2021): Noidankehästä pois – Voiko koulukiusaamisen kierteen katkaista

Sainio, M., Herkama, S., Turunen, T., Rönkkö, M., Kontio, M., Poskiparta, E. & Salmivalli, C. (2020):

Sustainable antibullying program implementation: School profiles and predictors. *Scandinavian Journal of Psychology*, 61, 132–142.

Opetushallituksen opas (2020): Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa

Opetushallitus: Kiusaamisen yleisyys lasten ja nuorten kokemana

Ahtola, Annariilla; Haataja, Anne.; Kärrä, Antti.; Poskiparta, Elisa., & Salmivalli, Christina. (2013): Implementation of anti-bullying lessons in primary classrooms: How important is head teacher support?

Johander, Eerika; Turunen, Tiina; Garandeau, Claire F & Salmivalli, Christina (2023): Interventions That Failed: Factors Associated with the Continuation of Bullying After a Targeted Intervention